

Οι επιμορφωτικές ανάγκες των βιβλιοθηκονόμων επιστημών υγείας της Ελλάδας

Ειρήνη Τσαλαπατάνη

*MSc στην Εκπαίδευση, Βιβλιοθηκονόμος, Νοσηλεύτρια
Επιστημονική Βιβλιοθήκη Γ.Ν. «Ασκληπιείο» Βούλας
e-mail: library@asklepieio.gr*

Ελένη Καλογεράκη

*Msc Inf Science, Βιβλιοθηκονόμος, Κοινωνιολόγος
Βιβλιοθήκη Γ.Ν.Α «Ο Ευαγγελισμός»
e-mail: evalib@med.uoa.gr*

Τίτλος πρωτοτύπου: Tsalapatani, I. & Kalogeraki, E. (2010), "Training needs of the health sciences librarians in Greece," *Journal of the European Association for Health Information and Libraries*, Vol. 6, No. 4, pp. 10-14.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των Ελλήνων βιβλιοθηκονόμων επιστημών υγείας.

Συνδυάστηκε ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση που πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις. Κατά την α' φάση, στάλθηκαν 62 ερωτηματολόγια σε όλο τον πληθυσμό των Ελλήνων ιατρικών βιβλιοθηκονόμων, από αυτά συμπληρώθηκαν τα 48, ποσοστό ανταπόκρισης 77,42%. Στη β' φάση ελήφθησαν τρεις ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν την ανάγκη συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των Ελλήνων ιατρικών βιβλιοθηκονόμων (IB), η πλειονότητα των οποίων δεν διαθέτει θεματική εξειδίκευση και δεν έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης στην ιατρική βιβλιοθηκονομία. Ως απαραίτητα αντικείμενα στην εκπαίδευση τους, οι IB κρίνουν τις «βάσεις δεδομένων, τις ιατρικές πηγές στο Internet» και τη μεθοδολογία αναζήτησης ιατρικών πληροφοριών. Σε ποσοστό μεγαλύτερο του 80% θεωρούν ως σημαντικότερο κίνητρο παρακολούθησης ενός επιμορφωτικού προγράμματος την «αύξηση γνώσεων και δεξιοτήτων».

Από την έρευνα υποδεικνύεται ότι οι IB χρειάζονται α) την απόκτηση θεματικής εξειδίκευσης στις επιστήμες υγείας, καθώς δεν παρέχεται στα προγράμματα των σχολών βιβλιοθηκονομίας, β) συνεχή επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες, βάσεις δεδομένων επιστημών υγείας και ιατρικές πηγές πληροφόρησης και γ) επιμόρφωση στην απόκτηση ικανότητας εκπαίδευσης χρηστών. Επιθυμούν να επιμορφώνονται κυρίως με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Εκπαιδεύουν - συνήθως - άτυπα τους χρήστες των βιβλιοθηκών τους, αλλά δηλώνουν ότι χρειάζονται επιμόρφωση σε τεχνικές διδασκαλίας και θεωρίες μάθησης για τη συγκρότηση ενός πλαισίου αποτελεσματικότερης εκπαίδευσης.

Λέξεις- Κλειδιά: Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση, Βιβλιοθηκονόμοι, Ιατρικές Βιβλιοθήκες, Ελλάδα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιβλιογραφία που αφορά σε θέματα επιμόρφωσης βιβλιοθηκονόμων διερευνά τα προτιμώμενα από τους βιβλιοθηκονόμους, θέματα - αντικείμενα επιμόρφωσης, τους τρόπους/τις μεθόδους συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και τέλος τα κίνητρα και αντικίνητρα επιμόρφωσης. Γενικά, από παλαιότερες μελέτες (Chen 1975, Lathrop 1986) φαίνεται ότι οι ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι προτιμούν τη σύντομη (μίας ημέρας) επιμόρφωση σε αντικείμενα που αφορούν τα αυτοματοποιημένα συστήματα, το σχεδιασμό και το marketing, ενώ σε πιο καινούργιες μελέτες (Lyon et al. 2004, Petrinic & Urquhat 2007, Watson 2005) στα παραπάνω αντικείμενα επιμόρφωσης προστίθεται η αναγκαιότητα για θεματική εξειδίκευση. Στην ανάπτυξη των συμπερασμάτων τους οι περισσότερες μελέτες καταδεικνύουν το έλλειμμα στα προγράμματα σπουδών των σχολών βιβλιοθηκονομίας αναφορικά, με τις γνώσεις και δεξιότητες στις Επιστήμες Υγείας που θα έπρεπε να παρέχουν στους φοιτητές τους, για να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των ιατρικών βιβλιοθηκών. Οι εξειδικευμένες γνώσεις ορολογίας και ταξινόμησης που αποκτώνται είτε με τις σπουδές, είτε με την πολυετή εμπειρία σε αντίστοιχη βιβλιοθήκη οδηγούν σε αύξηση της εμπιστοσύνης των χρηστών προς τον βιβλιοθηκονόμο, αλλά και σε καλύτερο χειρισμό των βάσεων δεδομένων από αυτόν (Lyon et al. 2004). Η επίτευξη του στόχου αυτού εμποδίζεται από τον περιορισμένο αριθμό των ευκαιριών εκπαίδευσης στις σχολές βιβλιοθηκονομίας. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έρευνας οι σχολές βιβλιοθηκονομίας χρειάζεται να περιλάβουν στα προγράμματα σπουδών τους, δεξιότητες διδασκαλίας χρηστών, προχωρημένες δεξιότητες και μεθόδους αναζητήσεων και project δεξιοτήτων διαχείρισης-διοίκησης με περισσότερη πρακτική εξάσκηση. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στην ιατρική ορολογία για τους βιβλιοθηκονόμους που δεν έχουν θεματική εξειδίκευση (Petrinic.& Urquhat 2007).

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας εμπειρικής έρευνας είναι η διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των βιβλιοθηκονόμων που εργάζονται σε βιβλιοθήκες Επιστημών Υγείας της Ελλάδας.

Από το σκοπό της έρευνας προκύπτουν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

Α. Έχουν οι βιβλιοθηκονόμοι των ελληνικών ιατρικών βιβλιοθηκών συγκεκριμένες επιμορφωτικές ανάγκες και ποιες;

Β. Οι ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι επιμορφώνονται; επιθυμούν να επιμορφωθούν; με ποια μεθοδολογία και ποια είναι τα κίνητρα και αντικίνητρα για την επιμόρφωσή τους;

Γ. Ποιες είναι οι απόψεις των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων για την ικανότητά τους να εκπαιδεύουν τους χρήστες της βιβλιοθήκης τους;

ΜΕΘΟΔΟΣ

Συνδυάστηκε ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις:

Στην α' φάση πραγματοποιήθηκε έρευνα με ποσοτική προσέγγιση σε όλο τον πληθυσμό των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων της Ελλάδας (Faulkner et al. 1999, p. 30). Αναλυτικότερα: των νοσοκομειακών βιβλιοθηκών (γενικών, ειδικών και πανεπιστημιακών νοσοκομείων), των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών επιστημών υγείας (ιατρικής, κτηνιατρικής, οδοντιατρικής, φαρμακευτικής σχολής κ.λπ.), ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων (Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, Ινστιτούτο Παστέρ, Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής κ.λπ.).

Η έρευνα διενεργήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 20/2/09 - 12/3/09. Στάλθηκαν 62 ερωτηματολόγια που απευθύνονταν σε ισάριθμους βιβλιοθηκονόμους, οι οποίοι απασχολούνται σε 37 βιοϊατρικές βιβλιοθήκες. Από αυτά απαντήθηκαν τα 48, ποσοστό ανταπόκρισης 77,42%.

Στη β' φάση ελήφθησαν τρεις ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Με δειγματοληψία σκοπιμότητας (Cohen & Manion 1994, p. 130) σταχυολογήθηκαν τρεις τυπικές περιπτώσεις ιατρικών βιβλιοθηκονόμων (ένας βιβλιοθηκονόμος νοσοκομειακής βιβλιοθήκης με λιγότερα από 400 κρεβάτια και μέση επαγγελματική εμπειρία, ένας βιβλιοθηκονόμος ερευνητικής βιβλιοθήκης με μικρή επαγγελματική εμπειρία και ένας ακαδημαϊκής με μεγάλη επαγγελματική εμπειρία).

Οι άξονες των συνεντεύξεων καθορίστηκαν μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της ποσοτικής προσέγγισης. Οι συνεντεύξεις, υλοποιήθηκαν στα τέλη Απριλίου και η επεξεργασία των δεδομένων που προέκυψαν από τη συνέντευξη έγινε με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου (Ιωσηφίδης 2003, σσ. 65-69).

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Ερωτηματολόγιο

Για τη διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας σχεδιάστηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελείται από είκοσι πέντε (25) ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε για να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικές με τους παρακάτω άξονες:

- I. Χαρακτηριστικά Βιβλιοθήκης
- II. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων της Ελλάδας
- III. Τρόποι συνεχιζόμενης εκπαίδευσης
- IV. Αντικείμενα-θέματα επιμόρφωσης
- V. Κίνητρα και αντικίνητρα συμμετοχής των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση και επιμόρφωση.

Ημιδομημένη Συνέντευξη

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε με άξονες 9 ερωτήσεις. Με τις ερωτήσεις της συνέντευξης διερευνήθηκαν οι απόψεις των βιβλιοθηκονόμων τόσο σχετικά με την επίδραση της θεματικής εξειδίκευσης στην εργασία τους, όσο και με την ανάγκη ανάδειξης του εκπαιδευτικού τους ρόλου.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η έρευνα αφορά 48 βιβλιοθηκονόμους που εργάζονται σε 37 βιβλιοθήκες επιστημών υγείας στην Ελλάδα.

Από την παρούσα έρευνα προέκυψε ότι σε ποσοστό μεγαλύτερο του 70%, οι ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι της Ελλάδας εργάζονται σε νοσοκομειακές βιβλιοθήκες και από αυτούς (σε ποσοστό 64%) οι περισσότεροι εργάζονται σε μεγάλα νοσηλευτικά ιδρύματα με περισσότερα από 400 κρεβάτια. Το 18,75% των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων εργάζεται σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και το 10,42% σε ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα. Η πλειονότητα των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων είναι κυρίως έγγαμες γυναίκες με τουλάχιστον ένα παιδί, έχουν πτυχίο ΤΕΙ και εργάζονται σε νοσοκομειακές βιβλιοθήκες (Πίνακας 1).

Πίνακας 1 :Κατανομή ιατρικών βιβλιοθηκονόμων ανά φύλο, τίτλο σπουδών και είδος ιατρικής βιβλιοθήκης που εργάζονται.

	Γυναίκα			Άνδρας		
	Νοσ/κή Βιβλιοθήκη	Ακαδ/κή Βιβλιοθήκη	Ερευνητική Βιβλιοθήκη	Νοσ/κή Βιβλιοθήκη	Ακαδ/κή Βιβλιοθήκη	Ερευνητική Βιβλιοθήκη
Phd	1					
Msc	4		1	1		

ΠΕ			1			
ΤΕ	24	5	1	1	3	2
ΔΕ	1					
Άλλο	2	1				
ΣΥΝΟΛΟ	32	6	3	2	3	2

Κατά μέσο όρο διαθέτουν προϋπηρεσία μεγαλύτερη από 11 χρόνια σε βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας, αλλά δεν είναι θεματικά εξειδικευμένοι. Πιστεύουν όμως, σε ποσοστό 72%, ότι ένα τέτοιο πτυχίο θα βοηθούσε στην άσκηση των καθηκόντων τους, ιδίως στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, καθώς το έλλειμμα σε θεματική εξειδίκευση στην πορεία συμπληρώνεται από την επαγγελματική εμπειρία. Συναφή ευρήματα έδωσε και η ανάλυση περιεχομένου των συνεντεύξεων της ποιοτικής έρευνας, καθώς οι ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι ανέφεραν ότι η σχολή βιβλιοθηκονομίας δεν τους προετοίμασε ειδικά και εξειδικευμένα για την άσκηση του ρόλου του ιατρικού βιβλιοθηκονόμου, τους έδωσε όμως, «τις γενικές κατευθύνσεις και τα πληροφοριακά εργαλεία» για να μπορούν να εργαστούν.

Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

Παράλληλα, δεν έχουν παρακολουθήσει κανένα πρόγραμμα επιμόρφωσης στην ιατρική βιβλιοθηκονομία σε ποσοστό μεγαλύτερο του 90%, ενώ δηλώνουν επιθυμία για επιμόρφωση σε ποσοστό μεγαλύτερο του 85% (Πίνακας 2).

Πίνακας 2 :Προτιμήσεις των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων σε μορφές επιμόρφωσης

	ΥΨΗΛΗ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ		ΜΕΤΡΙΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ		ΧΑΜΗΛΗ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Σε μορφή σεμιναρίου (workshop)	42	87,50%	2	4,17%	0	0,00%
Online μαθήματα	26	54,17%	15	31,25%	5	10,42%
Τηλεδιάσκεψη	9	18,75%	13	27,08%	18	37,50%
Αυτομόρφωση	6	12,50%	12	25,00%	23	47,92%
Επαγγελματικές συναντήσεις	26	54,17%	11	22,92%	6	12,50%
Παροχή εκπαιδευτικού υλικού ή οδηγιών χρήσης	16	33,33%	12	25,00%	15	31,25%
Συνέδρια	27	56,25%	9	18,75%	9	18,75%

Αναφορικά με το χρονικό διάστημα και τις μορφές επιμόρφωσης που επιλέγουν, οι ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι (σε ποσοστό 60%) προτιμούν τη «μακροχρόνια επιμόρφωση με τη μέθοδο της

ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» και παράλληλα δηλώνουν υψηλή προτίμηση στα σεμινάρια με ποσοστό μεγαλύτερο του 87%.

Η αυτομόρφωση- ανεξάρτητη μελέτη αξιολογείται χαμηλά (ποσοστό πάνω από 47%) στις προτιμήσεις των βιβλιοθηκονόμων, ενώ περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες εκτιμούν ότι για επιμορφωτικές δραστηριότητες δαπανούν από 1-5 ώρες την εβδομάδα.

Οι ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι δήλωσαν (σε ποσοστό 60%) ότι δεν διαβάζουν περιοδικά ιατρικής βιβλιοθηκονομίας και από τους υπόλοιπους που δήλωσαν ότι διαβάζουν, ένας στους τρεις δεν ονομάζει το περιοδικό από το οποίο ενημερώνεται. Σε ποσοστό περίπου 60% απάντησαν ότι επισκέπτονται websites επιστημών υγείας σε εβδομαδιαία βάση, κατατάσσοντας τη βιβλιογραφική βάση της Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης των ΗΠΑ, PubMed σε κυρίαρχη θέση (Πίνακας 3).

Πίνακας 3 : Διαβάθμιση δραστηριοτήτων για την απόκτηση γνώσεων σύμφωνα με την πεντάβαθμη κλίμακα.

	Καθόλου χρήσιμη	Λίγο χρήσιμη	Μετρίως χρήσιμη	Πολύ χρήσιμη	Εξαιρετικά χρήσιμη
Διάβασμα ηλεκτρονικών ενημερωτικών δελτίων	0,00%	10,42%	22,92%	43,75%	20,83%
Διάβασμα περιοδικών ή εφημερίδων	2,08%	4,17%	22,92%	58,33%	10,42%
Συμμετοχή σε επαγγελματικές οργανώσεις	0,00%	14,58%	27,08%	45,83%	10,42%
Επισκέψεις σε επιστημονικές ιστοσελίδες	0,00%	0,00%	10,42%	60,42%	27,08%
Επιμορφωτικά μαθήματα/σεμινάρια	0,00%	0,00%	2,08%	45,83%	50,00%
Ανεξάρτητη μελέτη-αυτομόρφωση	2,08%	6,25%	37,50%	33,33%	18,75%

Πίνακας 4: Ιεράρχηση θεμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για τους ιατρικούς βιβλιοθηκονόμους

	ΥΨΗΛΗ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ (ΣΚΟΡ 1-3)	ΜΕΣΗ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ (ΣΚΟΡ 4-6)	ΧΑΜΗΛΗ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ (ΣΚΟΡ 7-11)
Διοίκηση ιατρικών βιβλιοθηκών	33,33%	18,75%	33,33%
Marketing βιβλιοθηκών	20,83%	20,83%	39,58%
Οικονομικά υγείας	12,50%	8,33%	60,42%

Βάσεις δεδομένων και ιατρικές πηγές στο Internet (Pubmed, Medline, CINAHL, INTUTE, Mednet, Medical Matrix)	77,08%	12,50%	4,17%
Καταλογογράφηση έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού	22,92%	25,00%	35,42%
Ανάπτυξη συλλογής	27,08%	33,33%	18,75%
Εκπαιδευτική μεθοδολογία (εκπαίδευση χρηστών ιατρικών βιβλιοθηκών, εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων στην εκπαίδευση χρηστών)	35,42%	37,50%	14,58%
Μεθοδολογία αναζήτησης ιατρικών πληροφοριών (τεχνικές και εργαλεία αναζήτησης στο Internet, πλήρες κείμενο βιβλίων και περιοδικών)	72,92%	8,33%	10,42%
Θεματική εξειδίκευση στις επιστήμες υγείας (ιατρική ορολογία, ταξινόμηση, αναζήτηση)	43,75%	31,25%	18,75%
Βιβλιοθήκη με έναν βιβλιοθηκονόμο	12,50%	18,75%	41,67%

Αναφορικά με τα θέματα-αντικείμενα απαραίτητα στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων, κυρίαρχη θέση «στην υψηλή προτίμηση», έχουν οι «βάσεις δεδομένων και οι ιατρικές πηγές στο Internet (Pubmed, Medline, CINAHL, INTUTE, Mednet, Medical Matrix)» με ποσοστό 77,08% (Πίνακας 4).

Κίνητρα- Αντικίνητρα Επιμόρφωσης

Αναφορικά με τα κίνητρα και αντικίνητρα παρακολούθησης ενός προγράμματος επιμόρφωσης ιατρικής βιβλιοθηκονομίας, ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο οι βιβλιοθηκονόμοι θα παρακολουθούσαν ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα είναι η «αύξηση γνώσεων και δεξιοτήτων» (ποσοστό μεγαλύτερο του 80%), ενώ το σημαντικότερο αντικίνητρο είναι το «μεγάλο οικονομικό κόστος» (ποσοστό μεγαλύτερο του 90% στις κλίμακες 1-3, έχοντας ως μέση το 4) (Πίνακας 5-6).

Πίνακας 5: Κίνητρα παρακολούθησης προγράμματος επιμόρφωσης.

	1	2	3	4	5
Αύξηση γνώσεων και δεξιοτήτων	81,25%	8,33%	2,08%	0,00%	2,08%
Προσωπική ικανοποίηση	8,33%	50,00%	18,75%	14,58%	4,17%
Απόκτηση πιστοποιητικών	4,17%	8,33%	43,75%	37,50%	4,17%
Επαγγελματική αναγνώριση	6,25%	31,25%	20,83%	29,17%	6,25%

Πίνακας 6: Αντικίνητρα παρακολούθησης προγράμματος επιμόρφωσης

	1	2	3	4	5	6	7
Μακρινή απόσταση από το χώρο υλοποίησης του επιμορφωτικού προγράμματος	27,08%	27,08%	8,33%	14,58%	12,50%	0,00%	2,08%
Μεγάλο οικονομικό κόστος	52,08%	20,83%	20,83%	0,00%	2,08%	0,00%	0,00%
Δεν έχω χρόνο	10,42%	12,50%	20,83%	22,92%	8,33%	8,33%	4,17%
Δεν παρέχεται επιμόρφωση σε αντικείμενα που θα με ενδιέφεραν	22,92%	14,58%	14,58%	18,75%	10,42%	4,17%	2,08%
Συνήθως η οργάνωση των επιμορφωτικών προγραμμάτων είναι κακή (χώροι εκπαίδευσης, πρόγραμμα, επιμορφωτές κ.λπ.)	10,42%	12,50%	12,50%	16,67%	27,08%	4,17%	0,00%
Η επιμόρφωση μου δεν αναγνωρίζεται/επιβραβεύεται από τον προϊστάμενό μου/το ίδρυμα/άλλους φορείς	4,17%	6,25%	8,33%	6,25%	8,33%	41,67%	10,42%

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η ανάγκη για θεματική εξειδίκευση των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων προκύπτει ως εύρημα τόσο της παρούσας εργασίας αλλά και όλων των ερευνών που ασχολούνται με τη θεματική εξειδίκευση των βιβλιοθηκονόμων (Lathrop 1986, Petrinic & Urquhat 2007, Watson 2005).

Σε όλες σχεδόν τις έρευνες είναι έκδηλη η ανάγκη των ιατρικών βιβλιοθηκονόμων για περαιτέρω εξειδίκευση και δια βίου εκπαίδευση (Chen 1975, Lathrop 1986, Λάππα & Χαλεπλιόγλου 2007). Ειδικότερα στην Ελλάδα, δεν παρέχονται επίσημα προγράμματα επιμόρφωσης για βιβλιοθηκονόμους ιατρικής βιβλιοθηκονομίας, αφού εκλείπει ο αντίστοιχος φορέας, για παράδειγμα, η Ένωση Ιατρικών Βιβλιοθηκονόμων Ελλάδας.

Η προτίμηση στη μέθοδο της «ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» διευκολύνει την επιμόρφωση και την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων χωρίς να απαιτεί φυσική παρουσία γεγονός που «ανοίγει» δρόμο για τις μητέρες και τους εργαζόμενους συνολικά, ενώ τα σεμινάρια προτιμώνται μάλλον, επειδή αποτελούν τη συνηθέστερη μορφή επιμόρφωσης. Ο τύπος της βιβλιοθήκης και το μέγεθος του ιδρύματος δεν φαίνεται να έχει επίδραση στις προτιμήσεις των βιβλιοθηκονόμων.

Επίσης, περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες εκτιμούν ότι για επιμορφωτικές δραστηριότητες

δαπανούν από 1-5 ώρες την εβδομάδα, ενώ σε άλλη έρευνα (Watson 2005) οι ερωτώμενοι ανέφεραν ενασχόληση κατά μέσο όρο 6 ώρες την εβδομάδα.

Οι βιβλιοθηκονόμοι θεωρούν ότι το «διάβασμα περιοδικών ή εφημερίδων» είναι «πολύ και εξαιρετικά χρήσιμη» δραστηριότητα για την απόκτηση γνώσεων στη βιβλιοθηκονομία επιστημών υγείας σε ποσοστό περίπου 68%. Ενώ λοιπόν, κατανοούν τη χρησιμότητα της τρέχουσας πληροφόρησης είτε λόγω έλλειψης ελληνικού περιοδικού ιατρικής βιβλιοθηκονομίας (δεν εκδίδεται κανένα περιοδικό στην Ελλάδα σ' αυτό το θεματικό πεδίο), είτε λόγω του κόστους συνδρομής ενός ξενόγλωσσου, τελικά στο σύνολό τους δεν ενημερώνονται από κανένα περιοδικό. Σε άλλη έρευνα (Λάππα & Χαλεπλιόγλου 2007) όταν ρωτήθηκαν αν ενημερώνονται σε τρέχοντα θέματα ιατρικής βιβλιοθηκονομίας απάντησαν θετικά σε ποσοστό 55%, ενώ σε ποσοστό 60% δεν μπορούσαν να αναφέρουν κανένα περιοδικό ιατρικής βιβλιοθηκονομίας.

Σημαντική θέση στα κίνητρα επιμόρφωσης φαίνεται ότι κατέχει «η άνοδος των γνώσεων και των δεξιοτήτων» (Lathrop 1986).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

A. Οι βιβλιοθηκονόμοι των ελληνικών ιατρικών βιβλιοθηκών έχουν συγκεκριμένες επιμορφωτικές ανάγκες που ρητά εντοπίζονται και από τους ίδιους. Αφορούν στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση στο αντικείμενό τους, στη θεματική εξειδίκευση και στην απόκτηση ικανότητας εκπαίδευσης χρηστών. Η απόκτηση θεματικής εξειδίκευσης στις επιστήμες υγείας που δεν παρέχεται στις σχολές βιβλιοθηκονομίας εντοπίζεται ως ανάγκη είτε με την παροχή προγραμμάτων εξειδίκευσης, είτε με την επαγγελματική εμπειρία.

B. Οι Έλληνες ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι επιθυμούν να επιμορφώνονται κυρίως με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με on-line μαθήματα, αλλά και workshops. Το σημαντικότερο κίνητρο για την επιμόρφωσή τους αποτελεί η αύξηση των γνώσεων και δεξιοτήτων, ενώ το οικονομικό κόστος είναι το κυριότερο αντικίνητρο. Παρόλο όμως που θεωρούν απαραίτητη τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, δεν έχουν παρακολουθήσει προγράμματα επιμόρφωσης στο αντικείμενό τους, καθώς δεν παρέχονται τέτοια από κάποιο φορέα.

C. Οι Έλληνες ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι εκπαιδεύουν -συνήθως- άτυπα τους χρήστες των βιβλιοθηκών τους (Καλογεράκη & Τσαλαπατάνη 2008) αλλά δηλώνουν ότι χρειάζονται επιμόρφωση σε τεχνικές διδασκαλίας και θεωρίες μάθησης για τη συγκρότηση ενός πλαισίου αποτελεσματικότερης εκπαίδευσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Chen, C.C. (1975). "An investigation of the continuing education needs of New England health sciences librarians," *Bulletin of Medical Library Association*, Vol. 64, pp. 322-324.
2. Lathrop, I. M. (1986). "Continuing education needs of hospital librarians," *Bulletin of Medical Library Association*, Vol. 74, No. 2, pp 110-114.
3. Lyon, J., Giuse, N. B., Williams, A., Koonce, T. & Walden, R. (2004). "A model for training the new bioinformarionist," *Journal of the Medical Library Association*, Vol. 92, pp. 188-195.
4. Petrinic, T. & Urquhat, C. (2007). "The education and training needs of health librarians- the genetalist versus specialist dilemma," *Health Information and Libraries Journal*, Vol. 24, pp. 167-176.
5. Watson, E. M. (2005). "Subject knowledge in the health sciences library: an online survey of Canadian academic health sciences librarians," *Journal of the Medical Library Association*, Vol. 94 No. 4, pp. 459-466.
6. Faulkner, D., Swann, J., Baker, S., Bird, M., Carty, J. (1999). *Εξέλιξη του παιδιού στο κοινωνικό περιβάλλον: εγχειρίδιο μεθοδολογίας*. Πάτρα: ΕΑΠ.
7. Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
8. Ιωσηφίδης, Θ. (2003). *Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική
9. Λάππα, Ε., Χαλεπλιόγλου, Α. (2007). «Ο ρόλος του ιατρικού βιβλιοθηκονόμου στην Ελλάδα: προκλήσεις και προοπτικές», *Πρακτικά 16^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, «Ο ανθρώπινος παράγοντας στη διαμόρφωση της σημερινής & μελλοντικής βιβλιοθήκης», Πειραιάς 1-3/10/07, σσ.432-448.
10. Καλογεράκη, Ε., Τσαλαπατάνη, Ε. (2008). «Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των νοσοκομειακών βιβλιοθηκών», *Πρακτικά 17^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, «Η αξιολόγηση των Βιβλιοθηκών ως στοιχείο ποιότητας των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων» Ιωάννινα, 24-26/9/08. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://17conf.lib.uoi.gr/index.php/3i-imer.html> (ανακτήθηκε 5/2/09).